

एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेअंतर्गत
सन २०१९-२० या आर्थिक वर्षात पुर्व शालेय
शिक्षण संच (PSE Kits) (खेळणी साहित्य)
खरेदी करण्यास मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: एबावि-२०१८/प्र.क्र.३९२ (भाग-१)/का.६
नवीन प्रशासन भवन, ३ रा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : - ०६ सप्टेंबर, २०१९

- वाचा :-** (१) केंद्र शासन महिला व बाल विकास मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.No.११-३६/२०१६-CD-I,
दिनांक २३ नोव्हेंबर, २०१७ चे पत्र.
- (२) केंद्र शासन महिला व बाल विकास मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.F.No.CD-II-१४/२/२०१७
CD-II, दिनांक २८ नोव्हेंबर, २०१७ चे पत्र.
- (३) केंद्र शासन महिला व बाल विकास मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.F.No.CD-II-१४/२/२०१७
CD-II, दिनांक ८ डिसेंबर, २०१७ चे पत्र.
- (४) महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.एबावि-२०१७/प्र.क्र.३४८/का.६,
दिनांक ३० जून, २०१८
- (५) महिला व बाल विकास विभाग, शासन निर्णय क्र.एबावि-२०१७/प्र.क्र.३४८/का.६,
दिनांक ३ मे, २०१९
- (६) महिला व बाल विकास विभाग, पत्र क्र.एबावि-२०१८/प्र.क्र.३९२/का.६,
दिनांक १० जानेवारी, २०१९
- (७) महिला व बाल विकास विभाग, पत्र क्र.एबावि-२०१८/प्र.क्र.३९२/का.६,
दिनांक ०८ मे, २०१९
- (८) महिला व बाल विकास विभाग, पत्र क्र.एबावि-२०१८/प्र.क्र.३९२/का.६,
दिनांक १५ जून, २०१९
- (९) आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांचे पत्र जा.क्र.एबाविसेयो/का-४/
पुर्व शालेय शिक्षण संच/२०१९/३५७७, दिनांक ०४/०७/२०१९
- (१०) महिला व बाल विकास विभाग, पत्र क्र.एबावि-२०१८/प्र.क्र.३९२(भाग-१)/का.६,
दिनांक १९ जुलै, २०१९
- (११) आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांचे पत्र जा.क्र.एबाविसेयो/का-४/
पुर्व शालेय शिक्षण संच/२०१९/४४०६, दिनांक २०/०८/२०१९

प्रस्तावना :-

महिला व बाल विकास विभागामार्फत एकात्मिक बाल विकास सेवा योजने अंतर्गत ० ते ६ वर्षे वयोगटातील बालके, तसेच किशोरवयीन मुली, गरोदर व स्तनदा माता इत्यादी लाभार्थ्यांना लसीकरण, पुरक पोषण आहार, आरोग्य तपासणी, पुर्व प्राथमिक शिक्षण, संदर्भ सेवा, आहार व आरोग्य शिक्षण इ. सेवा पुरविण्यात येतात. अंगणवाडीत येणाऱ्या ३ वर्षे ते ६ वर्षे वयोगटातील बालकांचे बौद्धिक, शारिरीक, भावनिक, सामाजिक, भाषा वैयक्तिक तसेच सृजनशील सर्वांगीण विकास होण्यासाठी आवश्यक साहित्य कसे असावे याबाबत केंद्र शासनाचे पत्र दि. ३ जानेवारी, २०१४ व ७ सप्टेंबर, २०१७ च्या पत्रान्वये मार्गदर्शक सूचना दिलेल्या आहेत. अंगणवाडी केंद्रास आकार बाल शिक्षण क्रमामध्ये दिलेल्या वाचन, लेखन, गणन,

पुर्वानुभव, कलानुभव, भाषानुभव, शारिरीक व विकासानुभव, परिसर परिचय व विज्ञानुभव यावर आधारित खेळ व शैक्षणिक साहित्य पुरविणे आवश्यक आहे. त्यानुसार दिनांक ५ जून, २०१८ रोजी झालेल्या मंत्रिमंडळ बैठकीत झालेल्या निर्णयानुसार यासंदर्भातील सुधारित दर लागू करण्यास संदर्भाधिन क्र. ४ येथील शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आलेली आहे. एकात्मिक बाल विकास सेवा योजने अंतर्गत सन २०१९-२०२० या आर्थिक वर्षात सर्व अंगणवाड्यांमधील मुलांसाठी पुर्व शालेय शिक्षण संच या बाबीसाठी केंद्र शासनाने APIIP मंजूर केलेला असून रुपये ५५१०.९५ लाख निधीची तरतूद मंजूर करण्यात आली आहे. सदर निधीमधून पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) (खेळणी साहित्य) खरेदी करण्याचे प्रस्तावित आहे.

२. आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांनी अंगणवाडी केंद्रातील लाभार्थ्यांना पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) (खेळणी साहित्य) पुरविण्यासाठी दिनांक २०/०८/२०१९ रोजी ई-निविदा प्रकाशित केली असून त्या अंतर्गत मे. रेवती एन्टरप्रायझेस, पुणे या निविदाधारकांचे दर इतर निविदाधारकांच्या दराच्या तुलनेने कमी म्हणजे रुपये ४,८६९/- प्रति संच असल्याने ते L१ निविदाधारक म्हणून घोषित झालेले असल्याचे नमूद करण्यात आलेले आहे. त्यानुसार L१ निविदाधारक मे. रेवती एन्टरप्रायझेस, पुणे यांचेकडून रु.५३,३५,५४,७५८/- (अक्षरी रुपये त्रेपन्न कोटी पस्तीस लाख चोपन्न हजार सातशे अठ्ठावन्न फक्त) एवढ्या रक्कमेच्या अंगणवाडी केंद्र व मिनी अंगणवाडी केंद्रांमधील मुलांसाठी पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) (खेळणी साहित्य) खरेदी करण्यास मान्यता देण्याबाबतचा प्रस्ताव सादर केलेला आहे. त्या प्रस्तावाच्या अनुषंगाने पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) (खेळणी साहित्य) खरेदी करण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेअंतर्गत राज्यातील सर्व अंगणवाडी केंद्रांना पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) (खेळणी साहित्य) उपलब्ध करून देण्यासाठी मे. रेवती एन्टरप्रायझेस, पुणे या L१ निविदाधारकाकडून रु.५३,३५,५४,७५८/- (अक्षरी रुपये त्रेपन्न कोटी पस्तीस लाख चोपन्न हजार सातशे अठ्ठावन्न फक्त) एवढ्या रक्कमेची खरेदी करण्यास व त्यासाठीच्या खर्चास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

अ. क्र.	L१ निविदाधारकाचे नांव	साहित्याचे नांव	अंगणवाडी केंद्राची संख्या	खरेदी करावयाच्या PSE Kitsची एकूण संख्या	प्रति संच किंमत (सर्व करासहित)	एकूण खरेदीची किंमत
	मे. रेवती एन्टरप्रायझेस, पुणे	पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits)	९७३६८ अंगणवाडी केंद्र	९७३६८	रु ४,८६९/-	रु ५३,३५,५४,७५८/-
			१२२१४ मिनी अं. केंद्र	१२२१४		
	एकूण			१०९५८२	रु ४,८६९/-	रु ५३,३५,५४,७५८/-

पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) (खेळणी साहित्य) चा पुरवठा आदेश खालील अटी व शर्तीच्या अधिन राहून निर्गमित करण्यात यावा.

- १) सदर खरेदी करतांना ई-निविदेतील अटी व शर्तीचे पालन तंतोतंत करावे. तसेच ई-निविदेत स्पष्ट केल्याप्रमाणे (Specification प्रमाणे) पुरवठा केला जाईल याची दक्षता आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांनी घ्यावी.
- २) सदरचा निधी शासनाच्या विहित धोरणानुसार व कार्यपद्धतीनुसार तसेच उपलब्धतेनुसार खर्च करणे आवश्यक राहिल, याची जबाबदारी आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांची राहिल.
- ३) पुरवठादाराने वरीलप्रमाणे पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) खेळणी साहित्याचा पुरवठा प्रकल्पस्तरापर्यंत करावा. पुरवठाधारकाकडून पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) खेळणी साहित्य विहित कालावधीत संबंधितांना प्राप्त होण्यासाठी पुरवठा करण्याचा अंतिम दिनांक पुरवठाधारकास बंधनकारक करण्यात यावा.
- ४) पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) खेळणी साहित्य पुरवठा उपलब्ध तरतूदीतून विहित पद्धतीचा अवलंब करून करण्यात यावा. पुरवठादाराने मागणीप्रमाणे विहित प्रमाणात, विहित केलेल्या गुणवत्तेनुसार पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) खेळणी साहित्याचा प्रकल्पस्तरापर्यंत पुरवठा केला आहे. याबाबतची खात्री करण्यात यावी. तसेच पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) खेळणी साहित्य पुरवठा केलेल्या बाबीवर आयसीडीएस अंतर्गत वापरासाठी / शासनामार्फत पुरवठा असा शिक्का मारलेला किंवा लेबल लावलेला असावा. पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) खेळणी साहित्य वाटप/ पुरवठा व खर्च यामध्ये अनियमितता झाल्यास वा लेखा आक्षेप उद्भवल्यास त्याची जबाबदारी आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांची राहिल.
- ५) पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) खेळणी साहित्याचा लाभ लाभार्थ्यांना पोहचवावा, यादृष्टीने स्वयंस्पष्ट माहिती अंगणवाडीतील नोंदवहीमध्ये उत्पादनाचा दिनांक / एकूण पुरवठा / एकूण उपयोग याबाबतची योग्य नोंद ठेवणे, इत्यादी बाबत उचित मार्गदर्शक सूचना आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांनी द्याव्यात.
- ६) सदर आदेशानुसार प्रत्यक्षात पुरवठा झालेला आहे, याची खात्री झाल्यावरच जेवढ्या जिल्ह्यांचा पुरवठा पूर्ण झालेला असेल व त्यांची पुरवठा झाल्याची चलने प्राप्त झालेली असतील त्या जिल्ह्यांची देयक अदा करण्यात यावीत. यासाठी आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई हे जबाबदार राहतील.
- ७) उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभागाच्या दिनांक १ डिसेंबर, २०१६ च्या शासन निर्णयातील खरेदी धोरणातील तरतूदीचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.
- ८) निविदाधारकांनी निविदा भरताना पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) खेळणी साहित्याचा जो नमुना आयुक्तालयास सादर केलेला आहे त्याच साहित्याचा पुरवठा, पुरवठाधारकाकडून करण्यात आलेला आहे याची शहानिशा आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांनी करून घेण्यात यावी.

सदरचा खर्च सन २०१९-२० या आर्थिक वर्षात पुर्व शालेय शिक्षण संच (PSE Kits) खेळणी साहित्य या बाबी खाली उपलब्ध असलेल्या तरतूदीमधून खालील लेखाशिर्षाखाली भागविण्यात यावा.

अ) ग्रामीण / आदिवासी प्रकल्पांसाठी :-

१) केंद्र हिस्सा ६०% :- २२३६ - पोषण आहार, मागणी क्र.एक्स-१, १९६ जिल्हा परिषदांना सहाय्य, (००) (०२) महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम १९६१ यांच्या कलम १२३ व २६१ अन्वये जिल्हा परिषदांना आस्थापना अनुदान (स्थानिक क्षेत्र) २२३६ १९७२ ३१-सहा.अनुदाने (वेतनेत्तर) (केंद्र हिस्सा ६०%)

२) राज्य हिस्सा ४०% :- २२३६ - पोषण आहार, मागणी क्र.एक्स-१, १९६ जिल्हा परिषदांना सहाय्य, (००) (०३) महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम १९६१ यांच्या कलम १२३ व २६१ अन्वये जिल्हा परिषदांना आस्थापना अनुदान (स्थानिक क्षेत्र) २२३६१९८१ ३१-सहा.अनुदाने (वेतनेत्तर) (राज्य हिस्सा ४०%)

ब) नागरी प्रकल्पांसाठी :-

१) केंद्र हिस्सा ६०% :- २२३६-पोषण आहार, मागणी क्र.एक्स-१, ०२-पोषक अन्न व पेये वितरण, १०१-विशेष पोषण आहार कार्यक्रम, (०८) एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना प्रकल्प (०८) (०१) एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना (सर्वसाधारण बाबी) २२३६ १९०९ - ३१ सहा. अनुदाने (वेतनेत्तर) (केंद्र हिस्सा ६०%)

२) राज्य हिस्सा ४०% :- २२३६-पोषण आहार, मागणी क्र.एक्स-१, ०२-पोषक अन्न व पेये वितरण, १०१-विशेष पोषण आहार कार्यक्रम, (०८) एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना प्रकल्प (०८) (०२) एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना (सर्वसाधारण बाबी) २२३६ १९१८ - ३१ सहा. अनुदाने (वेतनेत्तर) (राज्य हिस्सा ४०%)

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०९०६१६०३४६२७३० असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(ला. रा. गुजर)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, रायगड भवन, नवी मुंबई.
- २) सर्व जिल्हा कार्यक्रम अधिकारी(महिला व बाल विकास), जिल्हा परिषद
- ३) सर्व बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (ग्रामीण/नागरी/आदिवासी) प्रकल्प
- ४) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई
- ५) महालेखापाल, लेखा परिक्षा, महाराष्ट्र-१, मुंबई

- ६) महालेखापाल, लेखा व अनुज्ञेयता, महाराष्ट्र-२, नागपूर
- ७) महालेखापाल, लेखा परिक्षा, महाराष्ट्र-२, नागपूर
- ८) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
- ९) जिल्हा कोषागार अधिकारी, ठाणे
- १०) अपर कोषागार अधिकारी, सीबीडी, बेलापूर, नवी मुंबई
- ११) निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई
- १२) अवर सचिव (का-४), महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १३) निवड नस्ती -का-६.